

Postępowanie upadłościowe zagranicznego przedsiębiorcy Karolina Sieraczek, [radca prawny Wrocław](#), Rödl & Partner

Jakie są konsekwencje procesowe w przypadku otwarcia postępowania upadłościowego zagranicznego przedsiębiorcy wynikające z Rozporządzenia Rady (WE) nr 1346/2000 z 29 maja 2000 r.

Sąd Najwyższy wypowiedział się w tej materii w wyroku I CSK 374/16 z dnia 24 marca 2017 r.

Pozwem z 14 lutego 2014 r. powodowie P. S.A., D. a.s. (Słowacja), M. S.A. (Portugalia) i M. Polska sp. z o.o. zażądały od pozwanego Skarbu Państwa – Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad zapłaty 176 954 027 zł wraz z odsetkami z tytułu kar umownych należnych powodom jako członkom konsorcjum wykonawców w związku z ich odstąpieniem od umowy z winy zamawiającego, tj. Skarbu Państwa. Przedmiotem umowy było wykonanie projektu i budowa fragmentu autostrady A-1.

Pozwem wzajemnym złożonym 31 października 2014 r. Skarb Państwa – Dyrektor Generalny Dróg Krajowych i Autostrad – zażądał od powodów solidarnie zapłaty kwoty 192 611 293 zł z odsetkami, na którą składały się m.in. należności z tytułu roszczeń regresowych oraz kar umownych i odsetek związanych z odstąpieniem przez zamawiającego od umowy z przyczyn leżących po stronie wykonawcy, niewykonaniem i nieprzekazaniem zamawiającemu określonych w pozwie robót.

W toku postępowania pozwany wzajemny D. a.s. poinformował, że z dniem 4 kwietnia 2014 r. zostało wszczęte wobec niego postępowanie restrukturyzacyjne na podstawie słowackiej ustawy o postępowaniu upadłościowym i restrukturyzacji. Jednocześnie wniósł o odrzucenie pozwu wzajemnego wobec niego, podnosząc, iż dochodzenie roszczeń wobec niego może następować wyłącznie w postępowaniu restrukturyzacyjnym, toczącym się przed sądem słowackim. Następnie 29 grudnia 2014 r. poinformował, iż postępowanie restrukturyzacyjne zostało zakończone.

Sąd okręgowy odrzucił pozew wzajemny przeciwko D. a.s. Zdaniem sądu postępowanie restrukturyzacyjne wszczęte w Słowacji podlega przepisom rozporządzenia Rady (WE) nr 1346/2000 z 29 maja 2000 r. w sprawie postępowania upadłościowego jako wymienione w załączniku A. Pozew wzajemny wobec D. a.s. został złożony po wszczęciu postępowania restrukturyzacyjnego, a w takiej sytuacji zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady o możliwości dochodzenia roszczeń rozstrzyga prawo słowackie i tym samym dochodzenie innych roszczeń od spółki było niedopuszczalne. Niedopuszczalność drogi sądowej skutkuje zatem odrzuceniem pozwu.

Sąd apelacyjny, rozpatrując zażalenie powoda wzajemnego na postanowienie o odrzuceniu pozwu, podzielił i rozwinął argumenty sądu pierwszej instancji. Jednocześnie wskazał, że powód wzajemny skorzystał z możliwości przyznanych ustawą słowacką – po odmowie uznania części roszczeń w postępowaniu restrukturyzacyjnym wytoczył powództwo przed sądem słowackim, które jest nadal w toku. Niedopuszczalne stało się dochodzenie innych roszczeń objętych pozwem wzajemnym, których powód wzajemny nie dochodził w postępowaniu restrukturyzacyjnym. Fakt, iż postępowanie restrukturyzacyjne zostało już zakończone nie miał zdaniem sądu znaczenia.

Od postanowienia sądu apelacyjnego powód wzajemny wniósł skargę kasacyjną. Sąd Najwyższy stwierdził, że sąd apelacyjny słusznie przyjął, iż dopuszczalność powództwa wzajemnego należy oceniać według prawa państwa wszczęcia postępowania. Jednak na uwzględnienie zasługiwał drugi zarzut kasacyjny powoda wzajemnego. Sąd apelacyjny nie wskazał wystarczających argumentów przemawiających za przyjętą przez niego interpretacją dotyczącą możliwości odrzucenia pozwu. Bez opinii biegłego nie sposób bowiem ustalić, jakie konsekwencje niesie ze sobą zastosowanie słowackiej ustawy w chwili, gdy postępowanie restrukturyzacyjne zostało zakończone, tj. czy może być podstawą do odrzucenia pozwu. W ostateczności doprowadziło to do uchylecia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi apelacyjnemu.

KOMENTARZ EKSPERTA

Karolina Sieraczek, radca prawny, Senior Associate we wrocławskim biurze Rödl & Partner

Sąd Najwyższy prawidłowo dokonał oceny prawnej. Zgodnie z rozporządzeniem nr 1346/2000 postępowanie restrukturyzacyjne jest postępowaniem upadłościowym w rozumieniu art. 2 lit. a tego rozporządzenia. Jego wszczęcie podlega automatycznemu uznaniu w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej, co w konsekwencji prowadzi do rozciągnięcia jego procesowych i materialnoprawnych skutków na inne kraje członkowskie. W sprawie ważne były dwie kwestie.

Pierwszą z nich było określenie, co uznać za moment rozpoczęcia postępowania – chwilę wszczęcia postępowania głównego, czy wytoczenia powództwa wzajemnego. Sąd apelacyjny prawidłowo rozstrzygnął, iż decydujące znaczenie ma, czy w chwili wszczęcia postępowania restrukturyzacyjnego powództwo wzajemne zostało już wytoczone. O ile pozew główny został wniesiony przed wszczęciem postępowania restrukturyzacyjnego, o tyle pozew wzajemny przeciwko spółce wniesiono po wydaniu postanowienia o wszczęciu postępowania restrukturyzacyjnego. Ten zarzut powoda wzajemnego nie mógł zostać uwzględniony.

Drugą kwestią podlegającą ocenie Sądu Najwyższego była możliwość odrzucenia pozwu wynikająca z przepisów ustawy słowackiej. Ten zarzut powoda wzajemnego dotyczący skutków wszczęcia postępowania restrukturyzacyjnego został oceniony nieprawidłowo. W momencie orzekania przez sądy obu instancji postępowanie upadłościowe nie było już w toku. Zakończenie postępowania wywołało określone skutki, które należy oceniać według prawa słowackiego. Odrzucenie pozwu nie mogło nastąpić na podstawie przepisów ustawy słowackiej, które dotyczą prowadzenia postępowań wobec dłużnika w trakcie postępowania restrukturyzacyjnego. Niedopuszczalność powództwa wzajemnego musiałaby wynikać z przepisów dotyczących dochodzenia roszczeń po zakończeniu postępowania restrukturyzacyjnego i zatwierdzeniu planu restrukturyzacyjnego. Jest to kwestia wymagająca szczególnej wiedzy na temat treści i praktyki stosowania prawa obcego, co wymaga zasięgnięcia opinii biegłego. Sąd Apelacyjny ponownie rozpozna sprawę, co może jeszcze doprowadzić do innego rezultatu.

W każdym wypadku, gdy w trakcie toczącego się w Polsce postępowania z udziałem podmiotów zagranicznych zostanie ustalone, iż w stosunku do takiego podmiotu toczy się lub jest zakończone postępowanie restrukturyzacyjne lub upadłościowe, należy mieć na względzie konieczność zbadania przepisów zagranicznych, dotyczących możliwości prowadzenia postępowania w Polsce. Może się bowiem okazać, że dochodzenie roszczeń możliwe jest tylko przed sądem zagranicznym.

Źródło: <http://www.rp.pl/Firma/307279995-Postepowanie-upadlosciowe-zagranicznego-przedsiębiorcy.html>